

К. З. Назиров,
*к.е.н., науковий співробітник ННІ Каразінська школа бізнесу
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*
Л. Б. Білоус,
*аспірантка 3-го року навчання кафедри управління та адміністрування
ННІ «Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

ВИЯВЛЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОЕКТІВ ОТГ КРИТЕРІЯМ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

На даний час в Україні реалізується реформа децентралізації. Цей процес дозволив формувати відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування значний дієвий і спроможний інститут місцевого самоврядування на базовому рівні – об'єднані територіальні громади (ОТГ).

Одним із важливих напрямів реалізації положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, а також економічної інтеграції із загальним ринком ЄС є реалізація в Україні ідеї smart-спеціалізації.

Smart-спеціалізація це виявлення унікальних функцій і активів кожної країни і регіону, підкреслення конкурентних переваг кожного регіону і зосередження уваги регіональних партнерів на баченні майбутніх досягнень.

Це також означає зміцнення регіональної інноваційної системи, збільшення потоку знань і розповсюдження користі інновацій у регіональній економіці.

Smart-спеціалізація дозволяє впроваджувати інновації, використовувати сучасні наукові розробки, застосовувати swot-аналіз проєктів, створювати нові конкурентні види діяльності. Це інструмент регіональної політики, який сприяє підвищенню інвестиційної активності і конкурентоспроможності регіонів.

Регіональна smart-спеціалізація — це модель структурних змін, які ведуть до диверсифікації економіки регіону на засадах розробки нових напрямів виробничої діяльності. Її результат набагато ширший, ніж проста технологічна модернізація базових галузей промис-

ловості. Це, структурна еволюція всієї регіональної економіки як кумулятивний процес, що пов'язує нинішні і майбутні сильні сторони регіональної економіки в певній галузі діяльності і знань.

Наразі цей підхід застосовується у 12 кранах Європи, а в Україні – у Запорізькій, Одеській та Харківській областях.

Впровадження smart-спеціалізації в Україні почалося з впровадження стратегії сталого розвитку країни, регіону та ОТГ. Для об'єднаної територіальної громади визначення власної smart-спеціалізації є фундаментальною основою подальшого розвитку. Критерії обраної спеціалізації відображаються у Стратегії розвитку громади та формуються у плані розвитку громади у вигляді проєктів.

З метою уніфікації дій регіонів Європейська Комісія розробила керівництво RIS 3 Guide [3]. Регіональні стратегії smart-спеціалізації визначаються відповідно до цього керівництва як інтегровані стратегії, що ґрунтуються на трансформації економіки:

- дає змогу зосередити державну підтримку на інноваціях, розвитку, який ґрунтується на знаннях, проблемах та потребах;

- надає інструменти для стимулювання приватних інвестицій у дослідження і розробки;

- побудовані на можливостях, компетенціях, конкурентних чинниках і потенціалі регіону щодо досконалості у світовому та європейському ланцюжках утворення вартості;

- сприяє участі регіональних та заохочує державні органи влади приймати інноваційні підходи до розвитку;

- ґрунтується на певних показниках, включаючи моніторинг та оцінювання.

Для України впровадження моделі smart-спеціалізації є актуальним завданням, оскільки саме на її засадах можливо розблокувати регіональний потенціал для структурних і технологічних змін, а також промислової модернізації на інноваційних засадах.

Тож, доцільно дослідити відповідність технічних завдань проєктів громад на відповідність smart-спеціалізації. Для цього у обраних громадах доцільно поділити проєктні заявки за напрямками діяльності: освіта, інфраструктура, транспорт, екологія, тощо. Та у кожній з обраних категорій оцінити ступінь наявності smart-спеціалізації, а також виявити причини у разі її відсутності.

Згідно до перспективного плану формування територій громад Харківської області на території області заплановано створення 58 ОТГ [1]. Для визначення відповідності технічних завдань проектів критеріям smart-спеціалізації, було обрано Мереф'янську міську об'єднану територіальну громаду.

Мереф'янська об'єднана громада утворена навесні 2016 року. До її складу входять: м. Мерефа; смт. Утківка; сел. Селекційне; с. Верхня Озеряна; с. Нижня Озеряна; с. Кринички; с. Лелюки. Громада розташована у безпосередній близькості до міста Харкова та має добрі автомобільне та залізничне сполучення з обласним центром. Загальна кількість жителів об'єднаної громади на 01.01.2018 року складає 25 252, площа громади становить 99,5 кв. км [2].

Громада має стратегію розвитку до 2027 року у якій затверджено стратегічні та операційні цілі (Рисунок 1). Економічний розвиток громади та підвищення якості життя у громаді – це ті пріоритети, що було покладено в основу Стратегії розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади до 2027 року.

Слід звернути увагу на направленість проектів щодо територіального розмежування. Адже більшість з них є актуальними для громади у цілому та необхідні для сталого розвитку території. Рисунок 1 відображає територіальну розмеженість проектів за регіонами ОТГ відповідно до операційних цілей [2].

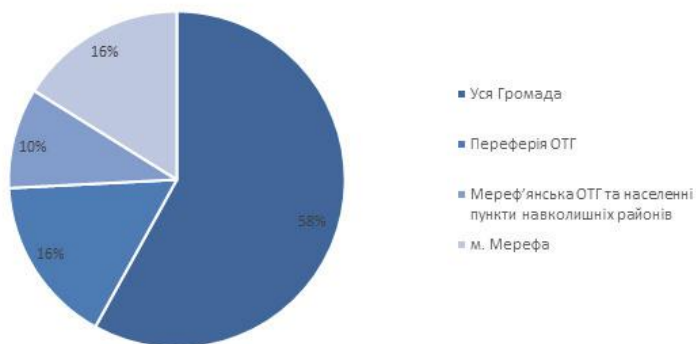

Рисунок 1 Територіальна розмежованість проектів громади

З рисунку видно що, більшість проектів направлені на ОТГ у цілому, та сприяють загальному розвитку громади, ті ж проекти що пов'язані з окремими територіями направлено на розробку містобудівної документації, Генерального плану території суміщеного з планом зонування (зонінгом).

Переважна більшість проектів спрямована на підвищення безпеки привабливості і функціональності міського середовища, та підтримку розвитку бізнесу. Що характеризує громаду як спрямовану на власний розвиток та безпеку, що й виражається як одна з смарт-спеціалізацій у баченні стратегічного плану, а саме;

A. Розвиток малого та середнього бізнесу на території ОТГ

B. Громада як центр надання міських послуг для навколишніх громад

C. Підвищення якості життя населення

D. Привабливе місце для відпочинку та оздоровлення

Таблиця 1 Відповідність проектів цілям Стратегії сталого розвитку Мереф'янської ОТГ

	Уся Громада	Переферія ОТГ	Мереф'янська ОТГ та населенні пункти навколишніх районів	м. Мерефа
Підтримка розвитку бізнесу в громаді	10	4	1	1
Підтримка розвитку туризму			1	
Підвищення безпеки, привабливості і функціональності міського середовища	6	1		3
Покращання надання базових послуг мешканцям	2		1	1

Усі проекти корелюються з стратегічним баченням громади, але виділяються пріоритетні напрями такі як розвиток малого та середнього бізнесу на території ОТГ та підвищення якості життя населення, що характеризує Мереф'янську ОТГ як громаду що орієнтована на власний розвиток та створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та підвищення рівня якості життя мешканців громади. Проекти корелюються з критеріями smart-спеціалізації регіону, а деякі з проектів відповідають одразу декільком спеціалізаціям. Більшість проектів громади проводиться з залученням новітніх технологій та наукових напрацювань, та спрямовано на підвищення рівня життя мешканців громади за допомогою цих інструментів .

Література

1. Про затвердження перспективного плану формування територій громад Харківської області. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D1%80>.
2. Стратегія розвитку Мереф'янської міської об'єднаної територіальної громади. Мереф'янська громада URL: <http://merefyanska.gromada.org.ua/strategiya-rozvitku-meref%E1%BE%BFyanskoi-miskoi-ob%E2%80%99ednanoi-teritorialnoi-gromadi-do-2027-roku-ta-plan-ii-realizacii-na-period-20182020-rokiv-12-33-38-09-10-2/>
3. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS 3). Smart specialisation platform. URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/84453/RIS3+Guide.pdf/fceb8c58-73a9-4863-8107-752aef77e7b4>